

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/334/2021
Identifikačné číslo spisu: 1714206300
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1714206300.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova č. 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému J. X., bývajúcemu v J., X. XXX/X, o zaplatenie 1.913,98 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4C/56/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2020 sp. zn. 15Co/31/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2020 sp. zn. 15Co/31/2019 v potvrdzujúcom výroku a rozsudok Okresného súdu Pezinok z 25. októbra 2018 č. k. 4C/56/2016-126 v žalobe zamietajúcom výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť 12,9% ročný úrok z istiny 1.913,98 eur od 1. júla 2014 do zaplatenia a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho i prvoinštančného konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Pezinok na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. októbra 2018 č. k. 4C/56/2016-126: 1/ konanie o zaplatenie 60 eur a 10,95 eur zastavil, 2/žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1.992,97 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1.913,98 eur od 15. júna 2014 do 24. septembra 2014, úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1.913,98 eur od 25. septembra 2014 do zaplatenia a úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 89,94 eur od 15. júna 2014 do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku na účet žalobkyne, 3/ v prevyšujúcej časti - 12,9% ročného úroku z istiny 1.913,98 eur od 1. júla 2014 do zaplatenia, žalobu zamietol a 3/ žalobkyni priznal proti žalovanému právo na plnú náhradu trov konania i náhradu trov zastavujúceho konania. Súd dospel k záveru, že žaloba je čiastočne nedôvodná (o zaplatenie 12,9% ročného úroku z istiny 1.913,98 eur od 1. júla 2014 do zaplatenia) vychádzajúc z toho, že po predčasnom zosplatnení úveru žalobkyni nepatrí zmluvný úrok z titulu spotrebiteľského úveru.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 25. novembra 2020 sp. zn. 15Co/31/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku (o zaplatenie 12,9% ročného úroku zo sumy 1.913,98 eur od 1. júla 2014 do zaplatenia) a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu, ak nastal stav, kedy

spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav (IV. ÚS 476/2012). Podľa názoru odvolacieho súdu za čas po splatnosti (zosplatnení) úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania a nepatrí mu zmluvný úrok z úveru (stanovisko č. 1 občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave z 1. marca 2019). V zmysle vyššie uvedeného odvolací súd potvrdil zamietajúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie spolu s výrokom o náhrade trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu potvrdzujúceho výroku o zamietnutí žaloby v časti zmluvného úroku podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolaiteľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Dovolaiteľka namietala nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či má veriteľ nárok na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru. Mala za to, že súdy nižších inštancií nesprávne ustálili, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky. V tejto súvislosti poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (sp. zn. 5Cdo/42/2020, 3Cdo/113/2019, 6Cdo/193/2018, 7Cdo/111/2019, 1Cdo/94/2019, 1Cdo/208/2019, 7Cdo/118/2019, 8Cdo/135/2020, 3Cdo/1/2020, 9Cdo/24/2020, atď.), v zmysle ktorej v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží zmluvný úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Vzhľadom na odklon od tejto rozhodovacej praxe navrhla rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný nevyužil právo vyjadriť sa k dovolaniu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, a preto je potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť v žalobe zamietajúcim výrokom o povinnosti zaplatiť zmluvné úroky z úveru po zosplatnení úveru i v súvisiacom výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP).

6. Podľa názoru žalobkyne je jej dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa považuje ako nesprávne právne posúdenú otázku, či má veriteľ nárok na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru.

7. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a iných.), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

8. Predmetnou otázkou (viď vyššie 7.) sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020,

ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 5/2021, ktorého právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/94/2019, 2Cdo/83/2020, 3Cdo/35/2020, 4Cdo/66/2020, 5Cdo/46/2020, 6Cdo/56/2020, 7Cdo/186/2020, 8Cdo/135/2020, 9Cdo/24/2020, v dôsledku čoho možno takto uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

9. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 po poukaze na nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru v rozhodovacej praxi odvolacích súdov konštatoval, že za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

9.1. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

9.2. Dovolací súd tak v tomto rozhodnutí uzavrel, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

10. S daným záverom sa stotožňuje dovolací súd i v tejto prejednávanej veci. Vychádzajúc z uvedeného právneho názoru, od ktorého sa nepovažuje za potrebné odkloniť, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto časti zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Zároveň ako súvisiace zrušil i výroky o náhrade trov odvolacieho i prvoinštančného konania (§ 439 písm. a/ CSP).

11. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.